

אוסף סיפורים "שנב"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

אמונה בבורא עולם II (פניני עין חמד גיליון 836)

לעיתים אנו עלולים לשכוח, או חלילה לא להרגיש, כי בורא עולם הוא המשגיח עלינו בכל צעד ושעל. עלינו להאמין בו בלבד - ולא חלילה באדם פלוני או אלמוני. עלינו לדעת כי הישועה היא רק מאת בורא עולם והאדם הוא למעשה רק 'צינור' דרכו יורדת הישועה. אם חלילה, הוא סומך על כוחו שיוכל לפעול או סומך על אחרים שיעזרו לו ושוכח את בורא העולם, עלול הוא להתבדות ולגלות כי אותו אדם לא עזר לו במאומה.

אחד הביאורים על מה שכתב דוד המלך ע"ה: "מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי" (תהלים קכא, א) הוא רק כשאנו עושים את עצמנו אין - אז יבוא עזרי מאת הבורא יתברך כיוון שיראה שאנו סומכים רק עליו. אולם המילה 'אין' היא בהיפוך אותיות היא 'אני'. אם חלילה האדם סומך על עצמו, אזי בורא עולם אומר לו כביכול: "אם אתה סומך על עצמך, אז תסתדר לבד".

להלן סיפור, המעובד מתוך מוסף שבת-קודש פרשת יתרו ה'תשע"ד: היה זה לפני מספר שנים, בסיום מסכת במעונו של אחד מראשי ישיבת מיר בירושלים. הרב נשאל אז על ידי מספר אברכים כיצד מתכננת ישיבת מיר לשרוד מול חרב הגזירות הכלכליות, שגרמו לה באותה תקופה להפסד של מיליוני שקלים מידי חודש. ראש הישיבה השיב להם במעשה, שאירע בתקופת המנדט הבריטי:

היה זה עם אחד מראשי היהדות בחו"ל שהפליג בספינה לארץ הקודש כדי לעזור לבני היישוב היהודי דאז. בספינה פגש הלה בישישה כבת תשעים שנה משיקאגו, שהחליטה שזה הזמן לעלות לארץ הקודש. היא ביקשה לחיות את שארית חייה בנחלת אבותיה. הוא שאל אותה היכן היא מתכננת לגור? והיא השיבה לו, שאומנם אין בידה שום חסכוניות לרכוש לעצמה בית, אך בדעתה להתגורר בבית אחיינה, ששם משפחתו סוקולוב וגר היכן שהוא באחד מישובי הארץ. התפלא אותו האיש על תמימותה של הישישה ואמר לה: "דעי לך, בארץ שולטים הבריטים. הם לא נותנים 'להסתובב סתם ברחובות'. אם אינך יודעת מהי הכתובת של האחייך, ברגע שתגיעי ותרדי מהאוניה הם ישלחו אותך לבית המעצר הבריטי." למרבה הפלא, האישה הישישה לא התרגשה כלל מדבריו. היא סובבה את ראשה ונראתה רגועה לחלוטין, למרות שלא ידעה את הכתובת אליה היא רוצה להגיע.

למחרת לא מצא הלה מנוח בנפשו. הוא לא הבין, כיצד יתכן הישישה אינה מוטרדת כלל. הוא ניגש אליה שוב ואמר לה: "אנא ממך, נסי בבקשה להיזכר בכתובת של אחייך, באיזה איזור כדאי לחפשו. כך נוכל לנסות למצוא אותו ואולי נצליח לקשר ביניכם." אולם הישישה לא השיבה על כך. הוא ניסה לחזור ולהסביר, כי במקרה שכזה היא עלולה להיכלא למשך שארית חייה בבית-המעצר הבריטי. האשה הישישה נותרה באדישותה ולא השיבה דבר. העסקן אמר לה: "האם את מבינה את משמעות הדבר?" והישישה, כאילו לא אמר דבר, אינה מתרגשת מדבריו.

ביום השלישי כבר הרגיש, כי הוא עצמו הופך להיות 'פקעת עצבים'. הוא ניגש עליה נסער ואמר לה: "הגידי נא לי, חז"ל אמרו 'בישישים חכמה'. אני אינני תופס, כיצד יתכן שאישה בגילך נוסעת ולא יודעת, מה תעשה ולהיכן תלך, ועוד ברוגע שכזה. מהיכן את שואבת אפאתיות שכזו.?! הביטה בו הישישה ואמרה לו: "ראה נא, ה' יתברך לעד ולעולמי עולמים כבר תשעים שנה לא עוזב אותי ואפילו לרגע קט. מדוע אתה חושב שדווקא כעת הוא ינטוש אותי ולא ישגיח עלי?" "אני סומכת רק עליו במאת האחוזים ולא חוששת מהבריטים ולא מבית-המעצר ולא מאף אחד בעולם! אני סומכת רק על הקב"ה". "כשראה שכך הוא המצב - החליט לשתוק ולא לומר מאומה.

כעבור שבוע ימים הם הגיעו בשעה טובה לארץ. הם עגנו בנמל. שם קיבלו את העסקן כתבים רבים שידעו על בואו והגיעו כדי לראיין אותו. מיודענו, שהיה מותש מאותה הפלגה, סירב להתראיין וביקש שיניחו לו לנפשו. אחד הכתבים, כתב נמרץ אחד לא ויתר. הוא ביקש את כתובת העסקן כדי שהוא יגיע למעונו ויראיין אותו מאוחר יותר. כשראה שאינו יכול להיפתר ממנו השיב לו העסקן: "אמור לי את שמך ואסדר לך פגישה במעונו". השיב לו הכתב: "שמי סוקולוב". הוא נדהם לשמע התשובה ושאל מיד: "אולי יש לך בשיקאגו דודה ישישה בשם זה?". הכתב ענה לו: "כן". אמר לו העסקן: "הרי היא לפניך". כך נפגשו השניים מיד עם הגיעה לנמל וכך מצאה מקום ראוי לשארית ימיה. הרב המשיך ואמר לאברכים: "ראו נא, יותר ממאתיים שנה הקב"ה לא עזב את ישיבת מיר על כל צרכיה ואפילו לרגע אחד. הנראה לכם שכעת ינטוש אותנו? אלא שצריכים אנו להתחזק באמונה וביטחון ונזכה בעז"ה לראות ישועות!"

הבן שלנו

באחת הפעמים שיצא משה מארמונו של פרעה לראות בסבלות אחיו היהודים, ראה משה איש מצרי מכה איש עברי מאחיו. משה עשה מה שעשה והמצרי נטמן חסר רוח חיים בחול.

תמיהה גדולה ניקרה בלבו של משה: יהודים רבים נמצאים מסביב, מדוע אף אחד לא קם להושיע את העברי מיד מכהו המצרי? היכן אחוות האחים שלהם?!

ההמון הזועם צבא על ארמונו של המושל. גרונם ניחר מצעקות ומשאלתם הייתה אחת: לחייב את הרב להסגיר את הרוצח לידי השלטונות.

שעות ספורות קודם לכן שגג יהודי מבני ירושלים והרג ערבי, מיד לאחר מעשה נמלט היהודי אל ביתו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד וביקש מקלט. רבי יוסף חיים הסתיר אותו במחבוא גאוני.

לבני ביתו שהתפלאו מדוע הוא עושה זאת, השיב הגר"ח: "אילו ידעתי שהיו מוסרים את היהודי לבית המשפט והיה נעשה משפט צדק – הייתי מניח שיבוא על עונשו. אולם ההמון המוסת יקרע אותו כדג ולא בטוח שחלילה יהיה את מי להביא לקבר ישראל..."

חכם עדיף מנביא. תוך זמן קצר התגודדו ערביי ירושלים מול בית המושל בצווחות מחרישות אוזניים שיחייב את רבי יוסף חיים לספר היכן הרוצח.

רבי יוסף חיים הובא אל המושל ונתבע לגלות היכן החביא את האיש. "לממשלה יש משטרה וצבא שתפקידם לשמור על החוק", ענה רבי יוסף חיים באומץ. "יבצעו את תפקידם, יחפשו אותו ויעמידוהו לדין. אינני מחויב כאזרח לספק מידע מהסוג הזה".

"אשליך אותך לכלא!" איים המושל בפנים סמוקות מזעם נוכח הרב היהודי האמיץ.

רבי יוסף חיים פתח את מעילו והראה למושל את נרתיק הטלית ותפילין שהביא עמו: "התכוונתי לזה", אמר בשלווה.

בניסיון אחרון שלח המושל יהודי עשיר אל רבי יוסף חיים, שיפעיל עליו את כוחו וישכנע אותו למסור את הרוצח.

היהודי הגיע לבית הגר"ח זוננפלד והחל לצעוק עליו בקולי קולות שהוא מסכן את כל היישוב היהודי, וכי יתחולל פוגרום בעקבות סירובו להסגיר את הרוצח.

רבי יוסף חיים לא התפעל. "שאלה אחת לי אליך", דיבר הרב בשלווה כשהייתה הפוגה בין הצעקות, "אם זה היה הבן שלך – גם היית מבקש למסור אותו לידי ההמון?! – – –

היהודי השפיל מבט במבוכה, נסוג ויצא מהבית.

מבאר הגאון רבי עזריה פיגו בספרו 'בינה לעיתים': כאשר ראה משה איש מצרי מכה איש עברי מאחיו ואף אחד לא קם להתערב לטובת המוכה – לימד עליהם משה זכות, "כנראה הם לא מסוגלים לריב". אי אפשר לדרוש מבן אדם דבר שהוא נגד טבעו.

למחרת, כשיצא משה וראה את העברים הניצים, נענה: "אכן", אם אתם מסוגלים לריב, ואינכם עדיני נפש כפי שחשבתי בתחילה, "נודע הדבר" למה אתם סובלים. כאשר המצרים מכים את אחיכם – אינכם מתערבים, אולם כאשר הדבר נוגע לכם – אתם קמים ומשיבים מלחמה שערה...

● ● ●

"ובכלל אנשי חיל", כותב הרמב"ם בהלכות סנהדרין, "שיהיה להן לב אמיץ להציל עשוק מיד עושקו". [ומביא ראיה מפרשתנו: "ויקם משה ויושיען", את בנות יתרו].

אין הכוונה ליטול צד בוויכוחים לא לנו, בוודאי לא כאשר שני הצדדים מבזבזים מספיק אנרגיה בלי צורך בלוחם-צדק שיוסיף בנזין ללהבות...

אולם לא פעם אנו נתקלים בחוסר צדק משווע. חזק שמציק לחלש ממנו.

במקום להתעלם או לספר לעצמנו שבוודאי יש כאן פרטים שאנחנו לא יודעים, וכנראה החלש הזה לא היה בסדר ולכן החזק מתאנה לו, זה הזמן לשאול את עצמנו שאלה אחת: "ואם זה היה הבן שלך?"

אם גם אז היינו שותקים – משה רבנו ילמד עלינו זכות שעדינות נפשנו אינה מאפשרת לנו להציל את העשוק.

במידה והתשובה חיובית והיינו מתערבים לטובתו – אין לנו הצדקה להפטיר 'שיישא בתוצאות', רק כי הוא 'לא הבן שלנו'.

"הודיעני נא את דרך ואדעך" (יחי ראובן)

יסוד אחד יש לכל תרי"ג המצוות - האמונה. ממנה מגיעים לכל המצוות, וכל המצוות מביאות אליה, דכתיב "כל מצוותיך אמונה" (תהילים קי"ט פ"ו) - כל המצוות הן בכדי שנגיע מהן אל האמונה, כפי שיסד לנו הרמב"ן בסוף פרשת בא: "וכוונת כל המצוות שנאמין בא-לוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה".

בספר "כף רננים" על פרק שירה (פרק ב') מובא המשל הבא: נסע ילד מן העיר הגדולה נסע פעם להתארח בבית דודו שבכפר. הילד, שהורגל בכך שאת הלחם קונים במאפייה הסמוכה לבית או במכולת השכונתית, סבר עד אותו יום כי הלחם גדל כך באדמה, כיכרות כיכרות. והנה, גילה דבר מדהים: לוקחים חיטים, טוחנים בריחיים ונוצר קמח! את הקמח לשים עם מים, עד שנעשה בצק, ואת הבצק הזה אופים בתנור. לאחר חצי שעה יוצאת מהתנור כיכר לחם טרייה, כמו זו הנמכרת בחנות המכולת. פלאי פלאים!

אולם עדיין לא ידע מאין יתהווה הדגן. לאחר כמה ימים הגיע זמן הזריעה. בעל הבית יצא עם בני ביתו לזרוע את שדהו, אף הילד האורח הצטרף אליהם והביט במעשיהם בסקרנות. הוא ראה לפניו חלקת אדמה יפה, והנה בעל השדה מוביל לעברה שני שוורים גדולים רתומים למחרשה, והם מתחילים לצעוד בה הלוך ושוב, תוך שהם מחוררים ומפרקים את הקרקע לחתיכות. הילד התקומם: מה הוא עושה?! כזה מזיק! הייתה כאן קרקע יפה כל כך, והוא מפורר אותה ויוצר בורות ומהמורות. אולם בעל השדה לא הסתפק בכך. לאחר שסיים לחרוש את השדה, נטל סל מלא גרעינים ממין הדגן אשר אתמול אפו ממנו לחם, והשליך מהם מעט מעט לרוח, תוך שהגרעינים מתפזרים ונופלים על פני האדמה מלאת המהמורות, וליתר ביטחון מכסה את הגרעינים באדמה, שיהיו אבודים לגמרי...

הילד עמד משתאה, היטב חרה לו: מה ראה מארחו לשטות זו, ליטול חומר יקר כזה, ולאבדו?! אך התבייש לשאול את מארחו, ונותר בתמיהותיו. לאחר חודש ימים הלך שוב אל חלקת הקרקע, והנה לנגד עיניו התגלה מחזה מרהיב: הקרקע כוסתה במרבד דשא רך ונחמד למראה! הילד הסיק כי דודו עשה זאת כדי שתהיה במקום גינה נאה עם דשא, ושמחתו רבתה משהבין כי תועלת הדגן כפולה היא: מרובו עושים לחם, ובנותר - משתמשים לנטיעת דשא לשעשוע ולהרחבת הדעת... בינתיים צמח ה"דשא" וגבה, עד שנעשה שיבולים גבוהות, והרוח הייתה מניפה ומניעה אותן הנה והנה. כראות הילד את

השיבולים הנאות, התחזקה וגדלה בעיניו חכמת בעל הבית, אשר פיזר דגן לצורך שעשוע זה.

עברה תקופה, והילד ראה כי כפי הנראה - שוב השתגע בעל הבית... בעל הבית יצא יחד עם בני ביתו, סכינים ארוכים ועגולים בידיהם, והם קוצצים ללא רחם את כל השיבולים הנאות! 'מה קורה לו?' - תמה הילד - 'עד שכבר נהיה בסדר, עוד פעם חורבן?!' הילד נעצב אל לבו עד מאד, אולם בוש לשאול את מארחיו על כך, פן יהא לבוז. והנה רואה הוא, כי את צוברים את הקנים שנגדעו אלומות - אלומות כדי לייבשם, ואחר כך חובטים אותם באמצעות קורות גדולות, רומסים את השיבולים היפות הללו, ומפרקים לחתיכות. והנה, בעודו משקיף על הנעשה שקוע באבלו, התגלה לעיניו דבר פלא: כשהביט תחת האלומות, ראה גרעיני-דגן לרוב נופלים מהן! או אז נפקחו עיניו ויצא ממבוכתו. כעת הבין כי טעה בדמיונו מתחילה, וכי כוונת בעל הבית בכל הפעולות הללו הייתה להוציא דגן רב. בזכות הפעולות הללו יהיו לבעל הבית לא סל אחד, אלא עשרות ומאות קילוגרמים של דגן!

דרכי ה' נפלאות הן, ואנו כלפיהן רק בבחינת "מחצית". רואים רק חלק קטן, לא יודעים מה הייתה ההתחלה ומה יהיה הסוף. יהודי המכיר בכך שידועה לו רק "מחצית" - סרות ממנו כל התמיהות אודות 'צדיק ורע לו, רשע וטוב לו'. בתרומת האדנים, המסמלים את האמונה, כולם שווים בנתינתם - מחצית השקל, לא פחות ולא יותר! 'מחצית' הוא החלק של האמונה אותו אין האדם מבין, כי הוא רק חצי, ולא שלם...

הלווית קרוונה [מתוך 'טוב לחסות בה']

אחד מקורבנות הציבור שעלו על גבי מזבח הקורונה, הוא - הרב משה גרינוולד זצ"ל. רבי משה היה חסיד אמיתי, ירא שמים ובעל חסד גדול. הוא שרד את השואה והחדיר בצאצאיו את האמונה בה' יתברך בכל מצב, אשר הוא העושה את הכל לבדו בצורה מופלאה, אשר לעיתים רבות קצר שכלנו מלהכיל. המעשה המדהים שאירע בפטירתו, הוא עדות לאמונה ששידר כל חייו, כי ה' הוא המנהל את הכל בצורה הטובה ביותר, ועל כך מספר נכדו:

"כשסבא נפטר, הייתה זו אבדה לכל הקהילה. היה מתאים שרבים ילוו אותו ויכבדו אותו בדרכו האחרונה, אבל בגלל מגפת הקורונה נשארו כולם בבית. הודיעו לנו שבשעה 10:00 בבוקר תיערך ההלוויה. קבוצה קטנה הורשתה להשתתף במעמד, על מנת לכבד את סבנו היקר בדרכו האחרונה. אמרנו כמה פרקי תהלים ו'קל מלא רחמים'. לא הרשו לנו להאריך. השהיה המשותפת מסכנת אותנו, ולכן מוכרחים לעשות הכל במהירות ככל האפשר. אפילו לבכות בקושי יכולים. האבלים ניגשו לארון כדי לבקש סליחה מאביהם, כנהוג, והלוויה החלה.

כשההלוויה עמדה להסתיים, לקח הקברן את הארון שבו נשאו את הנפטר ונתן בו מבט חד". זה לא זה", הוא אמר לעצמו, ואחר כך לנו. "אני מצטער, זה לא היה אבא שלכם". "מה???", הזדעזענו כולנו. הקברן היה נבוך מהטעות הטראגית ואמר: "הוצאנו את הארון הלא נכון. ליוויתם נפטר אחר. אני הולך להחזיר את הארון וכבר מביא לכם את

ארונו של אביכם. " היינו המומים. הרעיון נשמע נורא. איך יתכן שקרה דבר כזה בימינו, שיש כ"כ נפטרים רבים עד שהם מתערבבים ביניהם, ומתקשים למצוא את הארון הנכון לפני הקבורה ... מלבד החמצה של לוויה גדולה ומכובדת כפי שהיה ראוי לעשות לאיש שכיבד כל כך כל אדם.

המלווים נכנסו למכוניות וחיכו שהקברן יביא את הארון של סבי, הפעם אחרי בדיקה חוזרת ונשנית שאכן הוא הנפטר ולא אחר. הלוויה התחילה שוב, והפעם ביתר התעוררות. תהילים, קל מלא רחמים, בקשת סליחה, המצא מנוחה נכונה... בלי טעות, בלי החלפה, מנוחה נכונה כראוי לסבנו הדגול, שריד לדור דעה, שלא ביקש טובות לעצמו אפילו בדרכו האחרונה.

היה לי קשה נורא עם הסיפור הזה וניסיתי לחשוב - 'ריבונו של עולם, הרי אתה מחשב הכל עד פרט האחרון. הרי לא מספיק שאנו בצער שסבא הגדול לא זכה להלוויה המונית ומוכבדת, אך זאת אנו מבינים, שהרי כל חייו ברח הוא מהכבוד ולא רצה זאת. אך מדוע נעשה דבר שכזה, שהחליפו את הארון של סבא בנפטר אחר...?' עד שגילינו מי אותו נפטר שהביאו במקום סבא שלי, ואז התברר הכל כהשגחה מופלאה ומיוחדת במינה ועל גדלותו של סבי אף אחר מותו.

הנפטר שהוציאו במקום סבי, אותו ליוונו עם כל הלב, היה בכלל... מת מצווה. היה זה אדם גלמוד וערירי אשר נפטר בביתו בלי שאיש ידע מכך. ארבעה ימים הוא היה מוטל בבית עד שגילו אותו ללא רוח חיים. בימים כתיקונם לפני הקורונה, היו מכריזים על אדם כזה כ'מת מצווה', והוא היה זוכה ללוויה. אך במצב הנוכחי, אם לא הטעות של הקברן, הוא היה מגיע לקבר ישראל בדד, ללא מלווים וללא מניין. משמים סובבו שילוו אותו בכבוד, במניין עם תהלים ו'קל מלא רחמים', כשכל זה נזקף והתגלגל משמיים לזכותו סבי שעשה הכל למען השני. גם אחר מותו הוא נתן שיכבדו את השני הגלמוד על חשבוננו ...

בעיקר מה שראינו מכאן כי גם בתקופה הקשה והמבלבלת הזו, בשמיים אין בלבולים - הכל כתוב ומסודר בצורה מופלאה, ומה שדורשים מאתנו הוא - לעשות את המוטל עלינו ברוחניות ובגשמיות, ולגבי השאלה - מה יהיה מכאן ואילך? לא נותר לנו אלא להשליך את עצמנו לידיים של הקב"ה...

ושאבתם מים בששון

השעה התאחרה כבר יותר מדי. בני הבית החלו לדאוג.

'מאוחר מאוד' היה איחור של כעשרים וחמש דקות בסך הכל, אלא שראש המשפחה - הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד (יום פטירתו ב"ט באדר) - היה דייקן ומסודר מאוד. איחור של דקות בודדות היה משהו נדיר בסדר יומו, שלא לדבר על איחור של קרוב למחצית השעה.

שעת בוקר ירושלמית מוקדמת הייתה זו. רבה של ירושלים, רבי יוסף חיים זוננפלד, אמור היה לשוב מתפילת שחרית בהנף החמה, אך התעכב. הרבנית פחדה מאוד לשלוחו של בעלה, שכן רבי יוסף חיים - שהאיר פנים לכל יציר נוצר - קידש מלחמה נגד אלו שניסו לקעקע את חומות היהדות בעיר הקודש והמקדש, וייתכן שבני עוולה ניסו לפגוע בו.

לאחר דקות נוספות יצאה בתו של רבי יוסף חיים במסלול המוליך מהבית אל בית הכנסת. שמא תתוודע איפה נמצא אביה כעת. אחרי העיקול הראשון כבר ראתה את אביה. רבה של ירושלים עמד כפוף מעל באר המים השכונתית ושאב בניחותא רבע דלי מים. את המים שפך לכלי שאחז בידו ילדון כבן שבע, שהסתלק לו במרוצה לאחד הבתים.

עוד טרם הספיקה הבת לפצות פה, והנה ילד נוסף שנראה כבן שש, כנראה אחיו של בן השבע, מגיח עם כלי ריק ומקבל מרב העיר מנת מים זעירה מן הבאר, כזו שיהיה בכוחו לסחוב.

"וכי אבא נעשה שואב המים העירוני?" תמהה הבת בפני אביה.

"חזרתי מתפילת שחרית", השיב האב הגדול בשלווה, "וראיתי שני ילדים מתכופפים בצורה מסוכנת מעל הבאר לשאוב מים. ניגשתי אליהם וזיהיתי שהם בניו של תלמיד חכם עני מתושבי השכונה. 'היכן אבא ואימא?' שאלתי אותם. 'אבא חולה ומוטל במיטה כבר מספר ימים', השיב הגדול שבהם, 'ואימא ילדה לפני מספר ימים ואין לנו מים בבית וכולנו צמאים'..."

"מיד שלחתי אותם להביא כלים קטנים, לפי היכולת שלהם לסחוב, ואני שואב עבורם מעט מעט עד שימלאו את הכלי הגדול שבבית".

"ומה יאמרו הבריות?" הקשתה בתו של רבי יוסף חיים בשמץ תרעומת, "כבוד התורה היכן הוא?"

"ומה יאמרו בשמים?" השיב רבי יוסף חיים בשאלה משלו, בוערת וקריטית הרבה יותר מהבריות שיאמרו. "יושב לו הרב זוננפלד בביתו וסועד פת שחרית בניחותא, ושני ילדים מסכנים את חייהם כשהוריהם חסרי אונים והפעוטות שבאים אחריהם בתור גוועים בצמא?!..."

יכולות (מתורת הגאון רבי נח וינברג: 84 דרכים לחכמה-הקדמה)

לכל אחד יש כישרונות ויכולות עצומות, רק עליו לעמול להוציאם מהכח אל הפועל, עליו להשתמש בהם כדי להגיע למיצוי כוחותיו.

מעשה באדם שעבד במשמרת מאוחרת, כאשר הסתיימה המשמרת שלו החליט לקצר את הדרך הביתה ועבר דרך בית הקברות, וירא כי טוב, החל ללכת שם יום יום.

בלילה חשוך, נטול ירח, כאשר האיש עשה את דרכו הקבועה נפל לתוך קבר פתוח... במשך שעה הוא ניסה למצוא אחיזה או ידיה ולטפס החוצה, אולם לא הצליח, לבסוף הוא ויתר - הצטנף לו בפינה והמתין עד אור הבוקר, אז יעברו אנשים ויחלצוהו .

זמן קצר לאחר מכן עבר במקום אדם נוסף, שגם הוא החליט לקצר את הדרך. והנה גם הוא נפל לתוך אותו קבר... ממושביו בפינה הבחין האיש הראשון כי השני מנסה לחפש אחיזה ולטפס החוצה. הוא חשב כי יתכן שבעבודה משותפת הם יוכלו למצוא פתרון לבעיה ששניהם נתקלו אליה .

ממחשבה למעשה - הוא קם ממקומו, ניגש אל אחורי האיש וטפח לו על כתפו. מרוב בהלה קפץ באותו רגע האיש מתוך הקבר וברח בריצת אמוק מבית הקברות לדרכו ...

אותו איש גילה שהוא יכול לקפוץ מהקבר אפילו שהוא חשב בתחילה שאינו יכול. אנחנו דומים לו במאוד, אנחנו חושבים שאנו קבורים ולא יכולים לצאת מהקבר - שאיננו יכולים להגיע להישגים כבירים בתורה ויראת שמים, אבל זו טעות! הקב"ה נתן לנו יכולות בלתי מוגבלות, אבל אנו משתמשים בחלק כל כך קטן מן הפוטנציאל הכביר שבנו. מה יכולנו להשיג לו היינו משתמשים בכל הגלום בנו!

סוד שלום הבית: שמונים נישואין בלי מריבה אחת!

"שלום, רצוני להיכנס ולשאול משהו", ביקש התייר מהקשיש בן המאה שפתח את הדלת בכפר נידח בעולם. הזקן הסכים בחפץ לב. "שמעתי שאתה ורעייתך נשואים כשמונים שנה ומעולם לא רבתם", הסביר התייר את הסיבה שהביאה אותו הנה. הזקן אישר.

"איך זה ייתכן?!" השתאה התייר.

הזקן סיפר בחפץ לב: "כשאני ורעייתי נישאנו בשעה טובה ומוצלחת, החתונה נערכה במקום מגורי הורי, בתום ימי המשתה העמסנו את מיטלטלינו על החמור ושמונו פעמינו לבית הזה. בתחילת הדרך מעד החמור וסטה מן הנתיב.

"רעייתי, הכלה הטרייה, ניגשה אליו, הביטה בעיניו ובקול חמור לחשה: 'חמור, זאת הפעם הראשונה!'

"הבטתי עליה ובלבי גיחכתי. הן החמור אינו מבין. המשכנו בדרכנו והחמור מעד בשנית. רעייתי ניגשה אליו והזהרתו בשנית: 'חמור, זאת הפעם השנייה'. בפעם השלישית שהוא מעד היא הוציאה מתיקה אקדח ובאומרה 'חמור, זאת הפעם השלישית', ירתה בחמור ...

"הסתכלתי עליה נדהם ושאלתי: 'את רצינית?! הוא בכלל לא מבין אותך, ובכלל, מאיפה לך אקדח?!'

"רעייתי הביטה לי עמוק בעיניים ולחשה: 'בעלי, זאת הפעם הראשונה' ...

"מאז", סיים הזקן, "אנחנו לא רבים"...